

Het invriezen en in bewaring geven van zaad

Inleiding

U heeft met een arts gesproken over de mogelijkheid om uw zaad (sperma) te laten invriezen en bewaren in het Laboratorium voor Voortplantingsgeneeskunde van het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG).

Als u in de toekomst kinderen wenst, is het mogelijk dit eigen zaad hiervoor te gebruiken.

Redenen voor het bewaren van zaad zijn onder andere:

- De behandeling van een kwaadaardige aandoening of een chronische ziekte (chemotherapie, radiotherapie, immunotherapie) waarbij de kwaliteit van het zaad ernstig en mogelijk onherstelbaar wordt beschadigd.
- Verslechterende kwaliteit van het zaad na een refertilisatie (herstel-) operatie.
- Chirurgisch verkregen zaad.
- Retrograde ejaculatie. Dit is een aandoening waarbij de zaadlozing in de blaas plaatsvindt.
- Kinderwens en de behoefte om tijdens langdurige afwezigheid van de man met vruchtbaarheidsbehandelingen door te gaan.

De meest belangrijke informatie die met het invriezen en in bewaring geven van zaad te maken heeft, staat hier beschreven. We vragen u een verklaring te ondertekenen, waarin de afspraken staan over het invriezen en bewaren van zaad. Wilt u daarom de onderstaande informatie zorgvuldig van tevoren doornemen.

Het leveren van zaad

Als u zaad gaat leveren is het belangrijk dat u twee tot vier dagen voorafgaande aan de productie geen zaadlozing heeft gehad. Dit is niet altijd haalbaar als vanwege een te starten behandeling met spoed zaad moet worden ingevroren. Vermeld altijd of u ziek bent of recent ziek bent geweest omdat dit de zaadkwaliteit kan beïnvloeden.

Meestal produceert u het zaad door middel van masturbatie. Dit kan in een kamer vlakbij het Laboratorium. Als uw zaad chirurgisch door een uroloog wordt verkregen, wordt uw zaad meteen naar het Laboratorium gebracht.

Het invriezen en het bewaren van het zaad

Een analist van het Laboratorium bewerkt het zaad.

Het zaad wordt in rietjes overgebracht en in vloeibare stikstof, bij -196°C ingevroren. Het zaad wordt vóór het invriezen gemengd met een cryoprotectant; dit is een vloeistof die de zaadcellen beschermt tegen beschadigingen door invriezen en ontdooien. Desondanks zal meer dan de helft van de zaadcellen het invries- en ontdooiproces niet overleven.

Met één zaadmonster kunnen variërend van 3 tot 20 rietjes worden gevuld. Afhankelijk van de situatie wordt er één tot enkele keren ingevroren. Enkele dagen na het invriezen wordt één van de rietjes ontdooid om de kwaliteit na het ontdooien te beoordelen. Op basis daarvan wordt met u overlegd hoeveel zaadmonsters er ingevroren moeten worden en welke behandeling in de toekomst met het zaad kan worden uitgevoerd.

Testen infectieziekten

De rietjes worden bewaard in een diepvriesvat. In dit vat worden rietjes van meerdere mannen bewaard. Iedere man die zaad laat invriezen is verplicht zich van tevoren te laten testen op de infectieziekten HIV, hepatitis B en hepatitis C. Dit is om er zeker van te zijn dat het zaad vrij is van infectieziekten.

Als u uit het Caribisch gebied, Azië of Afrika (uitgezonderd Marokko) komt, of één van deze landen regelmatig bezoekt, dan wordt u ook getest op HTLV1/2.

U krijgt uiteraard de uitslagen van deze onderzoeken te horen. Mocht u besmet zijn dan krijgt u een afspraak voor nader onderzoek en behandeling.

De zeggenschap over uw zaad

U bepaalt zelf of, wanneer en voor wie het ingevroren zaad wordt gebruikt of dat het zaad wordt vernietigd. Hierbij vragen onderstaande aspecten extra aandacht.

Het gebruik

Uw zaad kan alleen worden gebruikt voor het tot stand brengen van zwangerschappen bij de vrouw die u nu of later (in uw verklaring) aangeeft. De zaadkwaliteit na ontdooien bepaalt welke behandeling kan worden aangewend voor een optimale kans op zwangerschap.

Als u in de toekomst gebruik wilt maken van uw opgeslagen zaad, dan kunt u in omstandigheden verkeren, bijvoorbeeld als u ernstig ziek bent, die mogelijk niet in het belang zijn van een te verwekken kind. Dit kan dan voor het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde aanleiding zijn u niet verder in behandeling te nemen. De arts zal dan aangeven waar mogelijk wel de door u gewenste behandeling kan worden uitgevoerd. Het zaad zal dan naar een ander laboratorium moeten worden overgebracht. Alleen uzelf of de in de verklaring vermelde vrouw kan na legitimatie het zaad (laten) ophalen.

Postuum gebruik

Als u mocht komen te overlijden dan is het mogelijk uw ingevroren zaad nog te laten gebruiken voor het verwekken van nakomelingen.

U kunt dit op de verklaring aangeven.

Alleen de vrouw die u op de verklaring heeft aangegeven, mag dan na uw overlijden over het zaad beschikken voor het bij haar verwekken van nakomelingen. Het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG wil vooralsnog niet meewerken aan postuum gebruik van zaad. Dit kan dus betekenen dat het zaad na uw overlijden naar een andere kliniek wordt overgebracht. Alleen de in de verklaring vermelde vrouw kan het zaad (laten) ophalen. Zij zal zich dan moeten legitimeren.

De bewaringstermijn

Er bestaat geen maximale bewaringstermijn.

Na het invriezen ontvangt u of uw zorgverzekeraar een eerste nota voor het invriezen en de jaarlijkse opslagkosten. Vervolgens sturen we u ieder jaar een brief met daarbij een nota voor de opslagkosten. In de brief vragen we u ons te laten weten of u het ingevroren zaad wilt laten bewaren of dat u het ingevroren zaad wilt laten vernietigen. Vergeet niet deze brief te beantwoorden en terug te sturen naar het secretariaat van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde.

In principe wordt de bewaringstermijn ieder jaar met één jaar verlengd. Als u antwoord geeft op de brief en de rekening betaalt, wordt het zaad weer een jaar langer bewaard.

Het is dus erg belangrijk dat u bij een eventuele verhuizing in de toekomst een adreswijziging doorgeeft aan het secretariaat van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde.

Het vernietigen van uw zaad

U kunt op ieder moment schriftelijk opdracht geven om uw zaad te vernietigen. Als u komt te overlijden en u heeft geen toestemming gegeven voor postuum gebruik, of wel toestemming maar de gegevens van een vrouw zijn niet genoteerd, dan wordt het zaad vernietigd.

Als u, bij herhaling, niet reageert op onze brief over de jaarlijkse opslagkosten, of de opslagkosten worden niet betaald, dan kan het UMCG besluiten om het zaad te vernietigen.

Zwangerschappen en kinderen

De huidige techniek van invriezen en ontdooien brengt kwaliteitsverlies van het zaad met zich mee. Vooral nog lijkt het erop dat de kans op een zwangerschap met ingevroren en ontdooid zaad niet afneemt.

Tot nu toe zijn er geen aanwijzingen voor verhoogde risico's op problemen en/of afwijkingen bij zwangerschappen en kinderen die uit ingevroren bewaard zaad ontstaan.

Zaadonderzoek ná een oncologische behandeling

Als u een oncologische behandeling heeft ondergaan, is het mogelijk om op een later moment zaadonderzoek te doen. U kunt dan laten beoordelen of er herstel van de kwaliteit van het zaad is opgetreden. Als later zaadonderzoek aantoont dat de verse zaadkwaliteit is hersteld dan adviseren we u toch om het ingevroren zaad te bewaren totdat een zwangerschap is voltooid.

Aansprakelijkheid

Het UMCG is niet aansprakelijk voor schade die wordt toegebracht aan het zaad of voor het verloren gaan van het zaad als gevolg van de door haar zorgvuldig uitgevoerde invries- en ontdooiprocedure.

Evenmin is het UMCG aansprakelijk voor het verloren gaan of beschadigen van het zaad door oorzaken in de sfeer van overmacht. Voorbeelden hiervan zijn technische tekortkomingen van de gebruikte apparatuur of oorzaken van buitenaf zoals brand, inbraak of diefstal.

De kosten

Als u vanwege een oncologische behandeling zaad heeft laten invriezen, worden de kosten hiervan sinds eind 2009 vergoed door de zorgverzekeraar vanuit het basisverzekeringspakket.

Als u om andere redenen zaad heeft laten invriezen krijgt u kort na het invriezen een eenmalige nota 'Kosten eerste jaar cryobank' met de omschrijving 'Laboratoriumbepalingen (code OGCB 197016)'. Voor 2017 is dit bedrag ongeveer € 200,00.

Daarnaast ontvangt u ieder jaar een nota voor de jaarlijkse kosten van de cryobank. Op deze rekening staat de omschrijving 'Laboratoriumbepalingen (code OGCB 197017)'. Voor 2017 is dit bedrag ongeveer € 60,00. Als u deze nota betaalt wordt het zaad weer voor één jaar bewaard.

Geef adreswijzigingen in verband hiermee altijd door aan het secretariaat!

De (volgens het DBC-systeem) opgestelde nota's over de polikliniekbezoeken en de behandelingen met het zaad worden naar uw zorgverzekeraar gestuurd en worden, afhankelijk van uw polis, deels vergoed door uw zorgverzekeraar.

Vragen

Als u na het lezen van deze informatie vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met een medewerker van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG. Het telefoonnummer is (050) 361 30 86, bereikbaar op werkdagen van 8.00 - 12.00 uur.

Adresgegevens

UMCG
Afdeling Obstetrie en Gynaecologie
Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde
Postbus 30001
9700 RB Groningen

www.vpg.umcg.nl of www.voortplantingsgeneeskunde.umcg.nl

Kijk voor meer informatie op de website van het Centrum voor Voortplantingsgeneeskunde van het UMCG.